

121. PERJANTAINA 13. LOKAKUUTA 2000

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Vaaleja

- 1) Erikoisvaliokuntien täydennysvaalit..... 4003

Toinen käsittely

- 2) Hallituksen esitys laiksi toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta..... 4003
 Hallituksen esitys HE 134/2000 vp
 Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö StVM 23/2000 vp

Ensimmäinen käsittely

- 3) Hallituksen esitys laiksi kirjastolain 12 §:n muuttamisesta 4012
 Hallituksen esitys HE 125/2000 vp
 Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 7/2000 vp
- 4) Hallituksen esitys laiksi taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta 4013
 Hallituksen esitys HE 126/2000 vp
 Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 8/2000 vp
- 5) Hallituksen esitys laiksi eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta 4013
 Hallituksen esitys HE 127/2000 vp
 Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 9/2000 vp
- 6) Hallituksen esitys laiksi kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta 4014
 Hallituksen esitys HE 128/2000 vp
 Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 10/2000 vp

Lähetekeskustelu

- 7) Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus toiminnastaan vuonna 1999 4014

Kertomus K 12/2000 vp

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Anttila.

Erkki Tuomioja /sd
Lasse Virén /kok

Nimenuuto

Nimenuudossa merkitään täysistunnosta poissa oleviksi seuraavat edustajat:

Esko Aho /kesk
Janina Andersson /vihr
Eva Biaudet /r
Kaarina Dromberg /kok
Tarja Filatov /sd
Esko Helle /vas
Timo Ihamäki /kok
Mikko Immonen /vas
Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk
Liisa Jaakonsaari /sd
Gunnar Jansson /r
Antti Kalliomäki /sd
Seppo Kanerva /kok
Jyrki Katainen /kok
Valto Koski /sd
Johannes Koskinen /sd
Esko Kurvinen /kok
Seppo Lahtela /kesk
Reijo Laitinen /sd
Henrik Lax /r
Paula Lehtomäki /kesk
Paavo Lipponen /sd
Pehr Löfv /r
Raimo Mähönen /sd
Pertti Mäki-Hakola /kok
Sirpa Pietikäinen /kok
Mirja Rynnänen /kesk
Sari Sarkomaa /kok
Kimmo Sasi /kok
Suvi-Anne Siimes /vas
Osmo Soininvaara /vihr
Martti Tiuri /kok

Eduskuntatyöhön liittyvissä tehtävissä olevat edustajat

Merkitään, että puhemiesneuvosto on käsitellyt seuraavat ilmoitukset poissaolosta täysistunnosta eduskuntatyöhön liittyvän tehtävän vuoksi:

13.10. edustaja
Gunnar Jansson /r
13.—24.10. edustaja
Seppo Kanerva /kok
16. ja 17.10. edustajat
Tuija Brax /vihr
Håkan Nordman /r
Outi Ojala /vas
Jussi Ranta /sd
Matti Vanhanen /kesk
16.—21.10. edustaja
Leena Luhtanen /sd

Poissaololuvat

Merkitään, että puhemiesneuvosto on myöntänyt seuraavat luvat poissaoloon täysistunnosta muun syyn vuoksi:

13.10. edustajat
Kaarina Dromberg /kok
Valto Koski /sd
Lasse Virén /kok

Kirjalliset kysymykset

Merkitään saapuneiksi vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot KK 661, 662, 666, 668, 669, 671,

672, 674, 675, 680, 681, 683, 684, 688, 692, 694/2000 vp.

PÄIVÄJÄRJESTYKSEN ASIAT:

1) Erikoisvaliokuntien täydennysvaalit

Vaaleja

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksen 1) asiana on erikoisvaliokuntien täydennysvaalit.

Kun sosiaali- ja terveystoimikunnan, työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan täydennysvaaleja varten vaalisäännön 8 ja 13 §:n mukaisesti jätetyissä ehdokaslistoissa on valiokuntien jäseniksi ja varajäseniksi ehdotettu valittaviksi yhtä monta kuin vaaleissa on valittavia, totean vaalisäännön 10 §:n nojalla, että vaalit ovat yksimielisiä ja että valituiksi ovat tulleet ehdokaslistojen mukaisesti

sosiaali- ja terveystoimikunnan varajäseneksi ed. Nurmi,

työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunnan jäseneksi ed. Andersson ja

ympäristövaliokunnan varajäseneksi ed. Andersson.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Hallituksen esitys laiksi toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys HE 134/2000 vp

Sosiaali- ja terveystoimikunnan mietintö StVM 23/2000 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Ensimmäisessä käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

¹ **Mauri Pekkarinen /kesk:** Arvoisa puhemies! Käsiteltävänä oleva hallituksen lakiesitys on hyvä, samoin valiokunnan näkemys siitä, että toimeentulotukijärjestelmää on kehitettävä si-

ten, että järjestelmä toimisi nykyistä tehokkaammin ja joustavammin taloudellisissa vaikeuksissa olevien auttamiseksi ja syrjäytymisen torjumiseksi. Toimeentulotuen tulee todellakin olla, aivan niin kuin valiokunta hyvässä mietinnössään sen sanoo, viimekätinen toimeentuloa turvaava tukimuoto, eikä sen tarkoitus saa olla pitempiaikaisen toimeentulon lähde. Muiden järjestelmien, työttömyys-, äitiys-, eläke- ja asumistukijärjestelmä esimerkiksi nämä mainiten, tulee olla niin mitoitettuja, että ihminen pärjää elämäntilanteen niin vaatiessa näiden tukimuotojen kautta. Näin ei nyt kuitenkaan ole asianlaita. Se mielestäni tulee huomioida myös silloin, kun toimeentuloturva koskevaa lakia käsitellään.

Haluan tässä yhteydessä ottaa esille erityisesti eläketurvan ja toimeentuloturvan välisen yhteyden. Yhdenkään eläkeläisen ei, aivan poikkeustapauksia lukuun ottamatta, pitäisi joutua toimeentuloturvan piiriin. Eläkkeiden tason tulisi olla riittävä, ja myös niiden verotuksen tulisi olla oikealla tasolla. Näissä suhteissa eduskunnalla, erityisesti sen hallituspuolueiden edustajilla, on luonnollisesti kasapäin viime vaalien alla annettu lupauksia. Laman oloissa eläkeläiset joutuivat vetämään vyötä kireälle, lähinnä verotuksen kiristämisen kautta se tapahtui. (Ed. Puisto: Ja savamaksu!) Nyt kun kakku kasvaa roimasti — ed. Puisto on aivan oikeassa — kun talouden kakku on nytkin 150 miljardia markkaa suurempi vuodessa kuin viime vuosikymmenen puolessavälissä, kiitos siitä osaltaan hallitukselle, nyt olisi kaiken järjen mukaan korkein aika luoda tilanne, jossa eläkeläiset voisivat höllätä vyötään.

Keskustan eduskuntaryhmä ei voi tukea hallituksen niitä esityksiä, jotka tässä mielessä ovat jääneet jäihin. Nyt olisi korkein aika ollut puuttua toimiin sekä eläkkeiden tason korottamiseksi, pohjaosan, mitä hallitus ajaa alas, edes sen leikkauksen pysäyttämiseksi ja myöskin eläkeläisten verotuksen keventämiseksi. Toivoa hivenen paremmasta tässä suhteessa antaa sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän varapuheenjohtajan Virpa Puiston nimellä eduskunnalle jätetty lakialoite. (Ed. Elo: Se on hyvä aloite!) Laaja joukko sosialidemokraattisia kansanedustajia on allekirjoittanut aloitteen, jolla savamaksun alennusta vietäisiin vähän pitemmälle hallituksen esittämästä 0,3:sta 0,7 prosenttiyksikköön. (Ed. Stenius-Kaukonen: Entäs vasemmistoliiton Kari Uotilan aloite?)

Arvoisa puhemies! Tämä liittyy oleellisella tavalla toimeentulotukeen, helpottaa paineita sinne, jos tämä pieni liikahdus kuitenkin saataisiin edes tässä mitassa vietyä eteenpäin, mitä ed. Virpa Puiston nimellä kulkeva eläke käytännössä merkitsee. Vaikka keskustan eduskuntaryhmällä on aloite, joka menee vielä vähän pitemmälle, minä rohkenen jo tässä yhteydessä luvata, että jos sosialidemokraatit pitävät aloitteestaan kiinni, me tulemme tukemaan teidän esityksenne suuntaa. Se on oikean suuntainen esitys.

Arvoisa puhemies! Historia vaalien alla tämäntapaisissa asioissa annetuista lupauksista pakottaa kuitenkin epäilemään tälläkin kertaa, oliko kysymyksessä ja onko kysymyksessä vaalitemppu, niin kuin oli viime eduskuntavaalienkin alla ne monet lupaukset ja toimet, joita annettiin silloisten hallituspuolueiden suunnalta, erityisesti eläkeläisiä koskien. Eläkeläisten pettäminen vaalien alla kerta toisensa jälkeen ei vetele, ja tästä syystä, vaikka pidän todellakin tavattoman hyvänä eleenä ed. Puiston aloitetta, on pakko kysyä: Onko sosialidemokraattien johto elikkä tasavallan pääministeri aloitteen takana?

Arvoisat Suomen eläkeläiset, jos teitä sattuu olemaan vaikkapa lehtereillä, (Naurua) vasta sen jälkeen kun pääministeri Lipponen on sanonut jaa tälle aloitteelle, vasta sen jälkeen se on uskottavasti otettava aloite. Se peli, jossa samaan aikaan osa kansanedustajista istuu oppositiossa, oppositiohenkisessä asennossa ainakin hallituksen esitykseen nähden, (Ed. Elo: Ei oppositiossa, vaan parannuksia!) ja samaan aikaan toinen osa elikkä todelliset päättäjät ovat toista mieltä, ei kerta kaikkiaan vetele. Uskottava tästä esityksestä tulee vasta sillä hetkellä, kun pääministeri Lipponen sanoo, että ed. Virpa Puiston aloitteen mukaisesti toimitaan. Näen täällä kokoomuksen edustajien joukossa ed. Akaan-Penttilän, joka on tehnyt vastaavan tyyppisen aloitteen. Kiitos siitä! On tavattoman tärkeää, että nyt myöskin siellä suunnalla muistetaan se, mitä ollaan lupaamassa, ja selvitetään ennen kunnallisvaaleja, aiotaanko näiden lupauksen mukaan toimia.

Minun on helppo tässä yhteydessä vielä kertaalleen vakuuttaa, että jos nämä lupaukset hallituksen suunnalta tulevat, lopetan puhumisen ainakin vähäksi aikaa hallituspuolueiden edustajien istumisesta kahdella tuolilla, samaan aikaan oppositiossa ja hallituksessa. Mutta ellei tällaista lupausta tule ennen kunnallisvaaleja — vielä kertaan: ellei sitä tule — on pakko kysyä, ollaanko

jälleen samalla tiellä ja polulla, mitä kuljettiin viime eduskuntavaalien alla. Minä hävisin omassa vaalipiirissäni monelle hallituspuolueita edustavalle kansanedustajaehdokkaalle ja kansanedustajaksi tänne valituille, koska he lupasivat paljon runsaammin näissä asioissa kuin kansanaan minä pystyin lupaamaan. (Vastalauseita varemmalta; välihuutoja) — Aivan oikein! Nyt samat edustajat istuvat täällä. Tässä on asia, jossa on korjauksen paikka.

Arvoisa puhemies! Vielä kertaalleen: vasta sillä hetkellä, kun pääministeri on antanut lupauksensa sille, että tämän aloitteen mukaan voidaan kulkea ja menetellä, vasta silloin suomalaisten eläkeläisten kannattaa ottaa tosissaan edes tämä pieni korjaus. Kiitän ed. Puistoa rohkeudesta. Voimia teille ja teitä tukeville! Ajetaan tämä esitys yhdessä läpi!

Ensimmäinen varapuhemies: Vastauspuheenvuororeplikoinnissa puheenvuoron pituus on 1 minuutti.

2 Virpa Puisto /sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen pahoillani siitä, jos oppositio on näin kuohuksissaan siitä, että porvarien aikaista savamaksua ollaan vauhdittamassa pois. Toivottavasti tämä on yhteinen tavoite.

Tämä lupaus, jonka sosialidemokraatit ovat antaneet ennen vaaleja, oli, että savamaksu poistuu tällä vaalikaudella. (Ed. Kääriäinen: Onko se budjettiesityksessä?) Tämän olemme kirjanneet ryhmänä viime keväänä, vahvistaneet tämän viime kesän kesäkokouksessa, samoin kuin kunnallisen eläkemaksun alentamisen. Ymmärrämme, ettei hallitusriihessä ehkä hallitusryhmämme ole vielä saanut näitä läpi. Haluamme tukea ja vauhdittaa heitä sosialidemokraattisina kansanedustajina. Kai tämä tavoite on sitten myös keskustan tavoite, että teidän asettamanne ylimääräinen raippavero voidaan poistaa eläkeläisiltä.

3 Eero Akaan-Penttilä /kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ihan selvää, että kun hallitusohjelmassa on luvattu, että ylimääräistä savaa vähennetään, kun minä olen kaksi kertaa omilla korvillani tässä salissa kuullut, että pääministeri on luvannut, että se tällä hallituskaudella poistetaan, ja kun vielä tiedämme kaikki kentiltä tässä salissa, että se on jatkuva eläkeläisten puheenaihe, se on mennyttä aikaa, joka on luvattu joskus korjata. Kirurgisesti se voidaan

hoitaa kahdessa vuodessa, 0,85 penniä yhden vuoden aikana. Minä olen ihan vakaan harkinnan mukaan tehnyt tämän ehdotuksen. Se perustuu erilaisiin selvityksiin kokonaisen vuoden ajalta. Tällä ei ole mitään tekemistä osaltani esimerkiksi kunnallispolitiikan kanssa, mutta kiitän silti ed. Pekkarista puheenvuorosta.

⁴ **Outi Ojala /vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä asia, jos tässä salissa alkaa vallita hyvin laaja yksimielisyys siitä, että eläkeläisten sairausvakuutusmaksua pitää alentaa enemmän kuin hallitus esittää. Vasemmistoliiton puolelta haluamme kuitenkin korostaa, että jos me haluamme olla oikeudenmukaisia eri eläkeläisryhmiä kohtaan, silloin kyllä on järkevämpää — ja toivon, hyvät edustajatoverit, että mietitte vakavasti tätä asiaa — ensin katsoa se, että nostamme kansaneläkkeen tasokorotusta 100 markkaan sen sijaan, että esitetään 50:tä markkaa. Yhdessä eläketulovähennyksen kanssa se hyödyttäisi suurempaa joukkoa eläkeläisistä ja pienituloisia eläkeläisiä. Jos sitten meillä on varaa vielä laskea sairausvakuutusmaksua, kyllä sekin sopii meille vasemmistoliitossa oikein hyvin. Olemme valmiita kaikkiin näihin keskusteluihin, jos kerran budjettiraamisensa rahaa löytyy.

⁵ **Kari Rajamäki /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pekkarinen, teidän ja Ahon hallituksen jäljiltä sairausvakuutusmaksu kansaneläkemaksun kanssa oli vuonna 1995 4 penniä suurempi kuin palkansaajilla. Nyt se on 1,7 penniä. Me olemme systemaattisesti asettaneet tavoitteeksi sen poistamisen tällä kaudella. Viime talvena 0,7 penniä leikattiin nimenomaan sos.dem. eduskuntaryhmän ja hallitusryhmien toimesta. Tämä keskeinen tavoite on se, jonka mukaan me etenemme. Mutta täytyy myöskin ottaa muutoin huomioon, mitkä ovat eläkkeensaajien ja yleensäkin toimeentulovaikeuksia kokevien ongelmat: julkisen puolen tuplavääryys pohjaosassa, julkiset palvelut pienituloisille. Nämä ovat isoja asioita, joita valtiovarainvaliokunnan sos.dem. ryhmä ja eduskuntaryhmä pyrkivät ajamaan. Savamaksuhan on Lex Martikaisena eläkkeensaajien piirissä tunnettu. Olavi Martikaisen aikanaan te keksitte tämän ja paniikinomaisesti käytitte Ahon—Pekkarisen hallituksen aikana sen nostamiseen.

⁶ **Bjarne Kallis /skl** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On aivan oikein, että kaudella 91—95 eli Ahon hallituksen aikana tuotiin ylimääräinen sairausvakuutusmaksu, mutta tuotiin myöskin palkansaajille ylimääräinen sairausvakuutusmaksu ja tuotiin myöskin pakkolaina hyvätuloisille. Mutta heti kun tuli uusi hallitus, poistettiin palkansaajilta kaikki ne ylimääräiset velvoitteet, joita tuli laman aikana, mutta eläkeläisten kohdalle ne jätettiin. Olisi pitänyt menettellä päinvastoin: ensin poistaa köyhiltä ja vasta sen jälkeen hyvätuloisilta.

Mitä tulee ed. Ojalan puheenvuoroon, että voidaan tasokorotus tehdä minimieläkkeisiin, teillä on mahdollisuus äänestää sen puolesta, kun kristillinen liitto on omassa vaihtoehtobudjetissaan esittänyt 200 markan korotuksen minimieläkkeisiin. Se on täysin mahdollista, kunhan veronkennykset ovat hieman pienemmät, kuin te esitätte.

⁷ **Marjatta Vehkaoja /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Pekkarinen on taitava poliitikko, niin tänäänkin. Kukaan ei ole puhunut toimeentulotuesta oikeastaan sanaakaan ensimmäisen virkkeen jälkeen. Minusta olisi työjärjestykseen sopivaa, että nuijittaisiin se asia käsitellyksi, niin voisimme käydä tätä sinänsä erittäin tärkeää keskustelua jatkamaan. Vaalien alla on ihan hyvä, että tuodaan nämä käsitykset selkein esiin. (Ed. Korkeaoja: Olisi hyvä toimia vaalien jälkeenkin!) — Kyllä! Mutta nyt minä totean, että ed. Pekkarinen kuitenkin aloitti tämän keskustelun tällä asiakohdalla, mikä on mielestäni erittäin hyvä.

On äänestäjien kannalta erittäin tärkeää tuoda esille nyt nämä poliittiset painotuserot näissä kysymyksissä. Sosialidemokraatit ovat pitkäjänteisesti olleet savamaksuasiassa järeällä kannalla (Välihuutoja) ja haluavat siihen nopeampaa tahditusta kuin hallitus on esittänyt. Meillä on niin vähän vuosia enää jäljellä tätä hallituskautta, että meidän pitää huolehtia (Puhemies koputtaa) mieluummin hieman etupainotteisesti siitä, että tämä hanke voidaan viedä loppuun.

⁸ **Marjatta Stenius-Kaukonen /vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pekkarinen, me toteutamme hallitusohjelmaa. Me olemme olleet sitä hyväksymässä. Se ei kaikin osin meitä tyydytä, mutta köyhyyden ja syrjäytymisen ehkäisyn osalta meitä tyydyttää se, miten ne

on kirjattu sinne. Mutta me olemme alusta alkaen todenneet, että ei riitä, että tavoitteet on kirjattu hyvin hallitusohjelmaan. Ne pitää myöskin käytännössä toteuttaa. Meidän tehtävämme täällä eduskunnassa on huolehtia siitä, että näin tahtuu.

Kerron, ed. Pekkarinen, teille, että sosiaali- ja terveystalouden antanut viikolla budjettisuunnitelman, jossa se on vaatinut ensisijaisten etuuksien korottamista. Kansaneläkkeen tasokorotus on kaikkein tärkein, koska se tuo pienituloisimmille. Pakko on ihmetellä, ed. Pekkarinen, että työttömien työmarkkinatuesta tai sairauspäivärahaminimeistä ei teidän puheessa löytynyt yhtään sanaa. Nämä ovat kaikkein heikoimmassa asemassa olevia. Mutta me huolehdimme kaikista köyhistä ja syrjäytyneistä. Haluamme kaikille heille ensisijaisilla etuuksilla riittävän toimeentulon.

⁹ **Ulla Anttila /vibr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pekkarinen todella laajensi tämän keskustelun toimeentulotuesta eläkeasioihin ja laajemminkin sosiaalipolitiikkaan ja peräsi linjauksia. Olen itse sitä mieltä ja vihreät ovat myös painottaneet, että minimieläke on se, mihin ensisijaisesti resurssit pitäisi suunnata. Kansaneläkkeen minimitasoonhan on tulossa korotus. Mikäli liikkumavaraa on, mielestäni tuleva liikkumavara ensi vuoden osalta pitäisi suunnata juuri tämän korotuksen nostamiseen, jos liikkumavaraa ylipäättään on.

Kiinnittäisin huomiota siihen, että niistä ihmisistä, jotka ovat kansaneläkkeen varassa, osa on vanhuuseläkkeellä mutta osa on myös vammaisia henkilöitä, joilla ei ole ollut mahdollisuutta saada työhistoriaa, josta olisi kertynyt työeläkettä. Näin ollen on kyse laajemminkin sosiaalipoliittisista kysymyksistä.

Mitä tulee palvelujen järjestämiseen, (Puhemies koputtaa) niin vammaispalvelulain puutteet ja niiden korjaaminen on ensisijainen sosiaalipoliittinen asia, johon vihreät kiinnittävät huomiota.

Ensimmäinen varapuhemies: Totean, että vastauspuheenvuoroja on pyydetty erittäin runsaasti. Myönnän seuraavan vastauspuheenvuoron ed. Pekkariselle, ja sen jälkeen on puheenvuoro ministeri Perholla.

¹⁰ **Mauri Pekkarinen /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mainitsin äsken, että peruseläkkeiden tason nostaminen on erittäin tärkeä asia. Me tuemme siinä, ed. Stenius-Kaukonen ja ed. Ojala, teitä ilman muuta. Mutta tässä ed. Puiston aloitteessa kysymys oli myös savamaksun alentamisesta nopeammin kuin hallitus esittää (Ed. Zyskowitz: Ja vielä verojen alentamisesta!) ja se on aivan oikein. Minä tuen ed. Puiston esitystä tässä mielessä, ilman muuta.

Minä muistutan siitä, että kansantulon kakku on tänään 150 miljardia markkaa suurempi kuin muutama vuosi sitten, ed. Zyskowitz. Jos poliittista tahtoa on, niin nämä molemmat asiat voidaan hoitaa, sekä tasokorotus että se, että ed. Puiston aloite viedään läpi. (Ed. Zyskowitz: Ja alentaa veroja!) Mutta jotta kunnallisvaalien alla eläkeläiset voivat uskoa siihen, mitä ed. Puisto ja kumppanit heille kertovat, me edellytämme ja odotamme, että tasavallan pääministeri sanoo, onko hän näiden esitysten takana. (Välihuutoja)

Mitä vielä tulee siihen, miten ennen oli ja miten nyt on, niin Ahon hallituksen aikana myös palkansaajien nimenomaan TEL-maksua nostettiin rutkasti, vielä enemmän kuin eläkeläisten maksun kohdalla. (Puhemies koputtaa) Suurituloisten verotusta kiristettiin enemmän kuin ...

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Ed. Pekkarinen, minuutti on täyttynyt!

Puhuja: ... koskaan Suomen historian aikaan, ja se oli minusta silloin oikein. Silloin kansantulon kakku supistui ja rikkailta piti ottaa, (Puhemies koputtaa) ja oli ihan oikein, että otettiin.

¹¹ **Sosiaali- ja terveystalouden ministeri Maija Perho:** Arvoisa puhemies! Jos sopii, niin aluksi aivan lyhyt kertauskurssi siitä, mikä on savamaksun historia. Se ei ole ylimääräinen raippavero, vaan se oli vastine sille, että palkansaajille tuli työeläkemaksu. Sillä pyrittiin siihen, että palkansaajien ja eläkkeensaajien verotus olisi samanlainen.

Nyt on kuitenkin käynyt ilmi, että tietyissä tuloluokissa eläkkeensaajien verotus on hivenen kireämpi kuin palkansaajilla. Valtaosalla eläkeläisiä verotus on keveämpi kuin palkansaajilla. Ne eläkkeensaajat, joilla verotus on 0,5—1 prosenttia kireämpi, sijoittuvat tuloluokkiin 80 000—115 000 markkaa vuodessa. Siksi minua ihmetyttää ed. Pekkarisen näkemys siitä, että savamaksun alentamisella vähentäisimme nii-

den eläkkeensaajien määrää, jotka hakevat toimeentulotukea. (Ed. Zyskowicz: Sehän on pelkkää propagandaa!) Minusta tämä johtopäätös on väärä. Oikea johtopäätös on se, mihin on jo viitattu, eli olennaisinta pienituloisten eläkeläisten kohdalla on tietenkin kansaneläkkeen tasokorotus.

Sopii muistaa, että hallitusohjelmassa tasokorotus oli tarkoitus toteuttaa vasta vuonna 2002. (Ed. Stenius-Kaukonen: Ja vasemmistoliitto vaati viime syksynä, että se on toteutettava nyt!) Se, että hallitusryhmät halusivat priorisoida juuri tämän ryhmän, johtuu nimenomaan ja ennen kaikkea sosiaalipoliittisista perusteluista eli siitä, että haluttiin parantaa kaikkein pienituloisimpien eläkeläisten asemaa. (Ed. Zyskowicz: Se priorisointi ei sovi ed. Puistolle!)

Jos eduskunnassa on halua eläkeläisten asemaa parantavia uudistuksia tehdä, jos te siihen neuvotteluissanne päädytte, niin toivon omalta osaltani, että nämä perustelut haetaan nimenomaan siitä, mikä on sosiaalipoliittisesti kaikkein oikeudenmukaisinta. (Ed. Zyskowicz: Kuuleeko ed. Puisto?)

¹² **Ben Zyskowicz /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ajattelin salin puolelta käyttää sillä tavoin poikkeuksellisen puheenvuoron, että ilmoitan tukevani hallituksen eläkepolitiikkaa. Hallitusohjelmassahan on sovittu siitä, että eläkeläisten korotetun sairausvakuutusmaksun alentamista jatketaan, kuten tänä vuonna tehtiin ja kuten ensi vuonna tullaan tekemään ja myös seuraavana vuonna. Hallitusohjelmassa on myös sovittu siitä, että kansaneläkkeisiin tehdään tasokorotus, jota hallitus vielä esitti aikaisettavaksi jo ensi vuodelle, vaikka hallitusohjelman mukaan, kuten äsken kuulimme, tuo tasokorotus oli tulossa vasta vuoden 2002 alusta. Mitä näille eri asioille tapahtuu, se selviää hallitusryhmien neuvotteluissa marraskuun lopulla, jolloin (Ed. Korkeaoja: Vaalien jälkeen!) sovimme, kun kaikki asiat ovat pöydässä, siitä, mitä mahdollisia muutoksia hallituksen yksimielisiin budjettiin liittyviin lakiesityksiin ja budjettiin muutoinakin tehdään.

Se, että ed. Puisto on nyt lähtenyt ryhmätovereittensa kanssa tekemään aloitteen (Ed. Stenius-Kaukonen: Ed. Akaan-Penttilä myös!) sairausvakuutusmaksusta ja villinnyt myös ed. Pekkarisen ja kaikki muut tässä salissa, osoittaa kyllä aika- moista eläkeläisäänestäjien aliarviointia, kun ku-

vitellaan, että he nyt tällaiseen halpojen poliittisten irtopisteiden keruuyritykseen lähtisivät mukaan ja tällaisen vaalipaniikkikäyttäytymisen perusteella muuttaisivat äänestyskäyttäytymistään.

Me johdonmukaisesti jatkamme valitulla, yhteisesti sovitulla linjalla. Savamaksun alentamista jatketaan. Kansaneläkkeisiin tehdään tasokorotus ja tämän mukaisesti, oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti, viedään asioita eteenpäin.

¹³ **Virpa Puisto /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta kai sosialidemokraattiset kansanedustajat, ja myös itse olen siinä joukossa, arvostavat hallituksen eläkepolitiikkaa. (Ed. Zyskowicz: Näkisi vaan!) Pidämme vaan sitä riittämättömänä. Olemme jo ennen vaaleja ja erityisesti keväällä ja kesäkokouksessa ilmoittaneet, että haluamme, että etupainotteisesti savamaksu poistuu. Haluamme myös aikaistaa tätä tasokorotusta. Viimeinen mahdollinen päivä on 1.3. Tavoite on 1.1. Se on vuoden alku, (Ed. Zyskowicz: Te haluatte kuun ja tähdet taivaalta!) ei kesäkuu. Olemme sitä mieltä, että jos vaan rahkeissa riittää varaa, olemme tukemassa vasemmistoliittoa ja omia tavoitteitamme siitä, että voimme nostaa sitä tasokorotusta.

Nämä ovat linjat, jotka olemme ilmoittaneet eläkeläisille. Emme ole luvanneet, että voimme kaikkea korjata tällä vaalikaudella. Mutta sen, minkä olemme luvanneet, sen korjaamme. Olen pahoillani, jos se on ristiriidassa hallitusyhteistyön ja kokoomuksen kanssa.

¹⁴ **Mauri Pekkarinen /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Perholle. Te kerroitte aivan oikeat lukemat. Niihin on helppo yhtyä. Näin asia on. Kuitenkin vielä alleviivaan sitä, että ilman muuta kansaneläkkeen tasokorotuksen reipas korottaminen on ensisijaisesti perusteltua (Ed. Stenius-Kaukonen: Hyvä kun Pekkarinenkin huomasi!) etenkin nimenomaan siitä syystä, minkä te unohditte kertoa. Te otatte vielä muutamalta sadaltatuhannelta ihmiseltä maaliskuun 1. päivästä lähtien 92 markkaa kuukaudessa pois, kun kelan pohjaosa vielä ensi vuonna laskee ja menee nollille.

Ed. Zyskowicz, tätähän minä kysyin omassa puheenvuorossani, mihin te annoitte vastauksen. Onko ed. Puiston aloite otettavissa vakavasti ja tosissaan? (Ed. Zyskowicz: Ei ole!) Aikooko hallitus toimia sen mukaisesti vai ei? Suomen kansan on syytä tietää vaalien alla, onko ed. Puiston

aloite propagandaa vai aikooko hallitus sen toteuttaa. Nyt te sanotte, että kokoomus ei anna periksi. Se ei aio tukea tuota esitystä. Ymmärsin siihen tapaan sen asian. Ed. Zyskowitz voi tarkistaa varmasti tuota sanomaansa. Tähän tarvitaan ed. Zyskowitzin lausunnon lisäksi myöskin pääministerin kanta. (Puhemies koputtaa) Sitä me odotamme ja suomalaiset eläkeläiset sitä odottavat.

15 Ben Zyskowitz /kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sanoin puheenvuorossani, että hallitusryhmät tulevat yhdessä neuvottelemaan niistä mahdollisista muutoksista, joita halutaan hallituksen budjettiesitykseen ja siihen liittyviin lakeihin tehdä. Nämä neuvottelut tullaan joka tapauksessa käymään. Ne käydään marraskuun lopulla. Silloin nähdään, mitä asioita pidetään tärkeimpinä, missä asioissa halutaan liikkua.

En sanonut, ed. Pekkarinen, että savamaksun alentamisen nopeuttaminen ei meille kävisi. Mutta se, mitä ministeri Perho sanoi siitä, mikä on sosiaalipoliittisesti oikea tärkeysjärjestys eläkkeensaajien osalta ja mikä parhaiten tukee pienituloisimpia eläkeläisiä, pitää paikkansa. Näitä asioita pitää tällä tavoin voida tarkastella. Sen vuoksi hallitus aikaisti kansaneläkkeen tasokorotusta siitä, mitä hallitusohjelmassa oli sovittu. Tuemme hallitusohjelmaa, sitä, että sairausvakuutusmaksun alentamista jatketaan, (Puhemies koputtaa) sitä että kansaneläkkeitä tasokorotetaan.

16 Anne Huotari /vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ed. Zyskowitz nyt on luvanut eläkeläisille, että marraskuussa näihin asioihin palataan, toivon todella, että pidätte myös marraskuussa sananne, että päätökset tehdään sosiaalipoliittisin perustein, kuten ministeri Perho aikaisemmin hyvässä puheenvuorossaan totesi. Kansaneläkkeen korotushan vaikuttaa myös eläketulovähennykseen, joten se tuo eläkeläisille enemmän monta kertaa kuin tämän toivottavasti 100 markkaa, jos siihen päädytään. Siinä mielessä näyttää aika hyvältä tältä osin jo tänä päivänä. Kiitoksia ed. Pekkariselle, että aloitte tämän keskustelun.

17 Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Huotari jo osittain kertoi sen, mikä oli tarkoituk-

seni, eli kansaneläkkeensaajien, siis niiden, jotka saavat vain kansaneläkkeen, käteenjäävä tulo nousee ensi vuonna toistasataa markkaa kuukaudessa. Tämän haluan siksi todeta, että tässä on puhuttu hyvin vähättelevästi 50 markasta, mutta tilanne on huomattavasti parempi.

Sitten toinen perustelu: Ed. Pekkarinen sanoi, että tämä on tehty nimenomaan siitä syystä, että pohjaosa on leikattu tältä kohderyhmältä, jolle nousee ... (Ed. Pekkarinen: En minä niin sanonut!) — Näin minä ymmärsin. Sanoitte, että se perustelu löytyy pohjaosan leikkauksesta. Se on tietysti pieni osatekijä, mutta keskeisin syy on nimenomaan se, että ne, joilta ei ole sinänsä mitään leikattu mutta joiden eläketurva on liian alhainen, saavat tasokorotuksen. Sitten se vaikuttaa myös osaan niistä, joilta pohjaosaa on leikattu. Se on tietysti myönteinen asia.

18 Ismo Seivästä /skl (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pienituloisilla eläkeläisillä on toki oikeus odottaa asemaansa parannusta. Minimieläkkeen korottaminen esimerkiksi 200 markalla kuukaudessa olisi erittäin tervetullut lisä tälle ihmisryhmälle. Rahoituksessa, jota hallituspuolueet aina oppositiolta odottavat, pörssiveron lievä käyttöönotto toisi miljoonia tuohon tarkoitukseen hyvin lisää.

Mutta varsinainen asia, joka on nyt ensimmäisenä listalla, kosketteli toimeentulotukea ja köyhyyden ehkäisyä. Köyhyys on lisääntynyt 100 000:sta 200 000 ihmiseen viime vuosien aikana. Siinä on ihmisryhmä, jossa riittää haastetta sekä hallituspuolueille että oppositiolle. Varsinkin pitäisi harkita, tarvitsevatko suurituloiset niin merkittäviä veronalennuksia kuin nyt hallitus kaavailee ensi vuodelle.

19 Risto Kuisma /rem (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy todella toivoa kaikkien kansanedustajien puolesta, että ed. Puiston aloite toteutuisi ihan politiikan uskottavuuden takia. Hirvittivät viime eduskuntavaalien edellä, kun oli yhteisissä tilaisuuksissa silloisten ja nykyisten hallituspuolueiden kansanedustajien kanssa, avokätiset lupaukset. Kun nyt on valta ja niitä ei ole toteutettu, on hyvin vaikea kertoa ihmisille, mistä tässä on kysymys. Eivät eläkeläiset tai muut pienituloiset osaa ajatella, mikä ero on hallituspuolueen kansanedustajalla tai oppositi-

Nyt kun taas on herätetty eläkeläisten toiveita ed. Puiston aloitteella, joka on ihan oikein ja joka olisi pitänyt jo ajat sitten toteuttaa, täytyy toivoa todella, että aloite nyt myös toteutuu eikä jää tällaiseksi eläkeläisten halveksimisen osoitukseksi niin kuin monet aikaisemmat lupaukset.

²⁰ **Marjaana Koskinen /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan muistuttaa ed. Pekkarista, että tämä on toimeentulotukiasia ja aika pieni määrä toimeentulotukiasiakkaista on eläkeläisiä.

Tänään eduskunnassa on ollut sosiaalityöntekijöitten puheenvuoro. Ensimmäistäkään keskustan edustajaa ei ollut paikalla eikä ed. Pekkarista. Olisin toivonut, että tosiaan keskustasta olisi ... (Eduskunnasta: Meille ei ole ilmoitettu!) — On ilmoitettu julkisesti, kaikille on kutsu laitettu jo puoliosta viikkoa sitten. (Eduskunnasta: Kepua ei kiinnosta!)

Se kertoma, mitä sosiaalityöntekijät toivat, on se, että noin 30 prosenttia turkulaisista toimeentulotukiasiakkaista on nuoria, noin 25-vuotiaita. Eläkeläisten kohdalla toimeentulotukiongelmät eivät ole niin suuret, mutta toki myönnettäköön, että viime vuosien aikana lääkekulut ovat lisänneet sitä, että myös eläkeläiset tarvitsevat toimeentulotukea. Siihen tietenkin myös ed. Virpa Puiston lakialoite on ihan hyvä. Mutta tietenkin toinen keino auttaa pienituloisia eläkeläisiä on kansaneläkkeen tasokorotus.

Toivon, että nyt, kun toimeentulotukiasia on listalla, me keskustelemme siitä eikä eläkeläisten asioista. Silloin kun ed. Virpa Puiston aloite tulee tänne lakialoitteena käsittelyyn, voimme käydä keskustelua savamaksusta.

²¹ **Liisa Hyssälä /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Perho liioittelee tämän viidenkymmen vuorokauden vaikutusta eläkeläisille. Ostovoimaan sillä ei ole vaikutusta, koska inflaatio on ollut meillä huomattavan suuri, ennakoitua suurempi. Sen lisäksi eläkeläiset joutuvat kustantamaan omalta osaltaan hammashuoltoa, vaikkeivät itse vielä saa tuettua hammashuoltoa, kun maksut nousevat.

Sen sijaan ministeri Perho unohti sanoa, että eläkeläisiltä otetaan ensi vuonna 370 miljoonaa markkaa pohjaosan poistossa — 370 miljoonaa markkaa. Sen lisäksi hallituspuolueitten edustajat ovat luvanneet palauttaa kahteen kertaan poistetun eläkkeen lukuisissa tilaisuuksissa kentällä.

120 000 eläkeläistä odottaa, poistetaanko se vai ei. Nyt on oivallinen tilaisuus ministeri Perholla vastata näille, ollaanko kahteen kertaan leikattua eläkettä nyt palauttamassa valtion ja kuntien eläkkeensaajille.

²² **Marjatta Stenius-Kaukonen /vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan päättää replikoinnin kiittämällä vielä kerran ministeri Perhoa siitä linjauksesta, jonka hän hallitusohjelman mukaisesti esitti.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ei ole vaitinut mitään muuta kuin hallitusohjelman kirjaimellista noudattamista, että köyhyyden ja syrjäytymisen ehkäisy on meidän keskeinen painopistealueemme. Silloin tietysti kansaneläkkeen tasokorotus ja ensisijaisten etuuskien korotukset ovat kaikkein tärkeimmät.

On pakko muistuttaa siitä, että kun viime syksynä pohjaosan leikkaus viimeksi oli esillä, vasemmistoliiton eduskuntaryhmän edustajana valtiokunnassa vaadin ryhmän yhteisten tavoitteiden mukaisesti, että pohjaosan leikkausasia menee hallituspuolueiden ryhmien neuvotteluun, koska emme olleet valmiit sitä sellaisena hyväksymään ilman, että mitään muuta tehdään. Kiitos siitä kaikille hallitusryhmien puheenjohtajille, jotka panivat nimensä paperiin, (Puhemies koputtaa) että tasokorotus aiennetaan ensi vuodelle. Tämä on oikea linja, tällä jatkamme ja nimenomaan köyhyyttä estäen paremmin kuin tähän asti.

Ensimmäinen varapuhemies: Takaisin puhujalistaan. Huomautan siitä, että käsittelemme hallituksen esitystä laiksi toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta, vaikka olenkin sallinut keskustelun laajempaan, koska asiat liittyvät toisiinsa.

²³ **Olavi Ala-Nissilä /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Toimeentulotukihan on viimekätinen ihmisten toimeentuloturva. Kysymys on siitä, millä tavalla pienituloiset ihmiset pärjäävät tilanteessa, jolloin mitään muita tuloja ei ole. Mielestäni tämä keskustelu, mitä edellä käytiin, tämä kaksien housujen ja kaksien hameiden politiikka, liittyy oleellisesti tähän. Ed. Puisto kulkee täällä eri hameessa ennen vaaleja ja eri hameessa vaalien jälkeen. Mielestäni pienituloisia ihmisiä, niin kuin eläkeläisiä, ei ole oikeutettua höynäyttää vaalien alla. Luvataan toista, mutta vaalien

jälkeen ei tehdä mitään. Tämä on eläkeläisten aliarvioimista. Tämä on se viimeinen asia, mitä pienituloiset ihmiset tarvitsevat tässä maassa, että heitä höynäytetään ennen vaaleja ja vaalien jälkeen toimitaan toisella tavalla. Mielestäni ed. Puisto voisi pitää edes yhden viikon samaa ha-
metta täällä eduskunnassa.

Arvoisa puhemies! Tämä toimeentulotukiesitys on sinällään hyvä ja kannatettava esitys. Mitä vielä tulee pienituloisten ihmisten ja politiikan uskottavuuteen, otan nyt toisen esimerkin, joka liittyy suoraan tähän. Se on valtion palkkojen budjetointi, mitä eduskunta on edellyttänyt, että palkankorotukset budjetoidaan sekä talousarviossa että lisätalousarviossa. Nyt hallituspuolueet jättävät tämän asian pöydälle ja äänestys siirretään yli vaalien. Tällä tavalla myöskin valtion aika pienituloisia työntekijöitä höynäytetään, kun viedään äänestykset yli vaalien. Mielestäni tässä on pidetty jo aivan riittävästi koirakoulua valtion työntekijöillä, kun tiedämme, että koko ajan tulee vahinkoa siitä, että ei voida toimintaa tehdä niin kuin on kuviteltu ja joudutaan ihmisiä irtisanomaan. Vankiloihin ei tänä päivänä saada enää vanginvartijoita, kun ei ole rahaa palkata näihin töihin eikä työ ole kilpailukykyistä.

Näin on, arvoisa puhemies, että kun toimeentulotukijärjestelmää kehitetään ja pienituloisten ihmisten asioita hoidetaan, on puhuttava myöskin politiikan moraalista ja siitä, että puhutaan sama asia vaalien edellä kuin vaalien jälkeen. Ei löydy muutoin uskottavuutta politiikkaan. Tässä suhteessa ensi viikolla, ennen kunnallisvaaleja, tarvittaisiin pääministeri Lipposelta selko siihen, onko hallitusohjelma se, minkä mukaan edetään, vai ovatko nämä aloitteet täällä se, minkä perusteella edetään. Ennen vanhaan minä muistan olleen tapana, että hallitus laittoi esityksensä lakiesityksiin ja budjetteihin eikä aloitteisiin.

Toivottavasti ensi viikolla voidaan valtion työntekijöiden palkka-asiasta puhua, joka mielestäni on toinen iso politiikan uskottavuuden kysymys eduskunnassa. Koirakoulu valtion työntekijöillä pitää lopettaa.

missä kohtaa nyt ollaan, mistä laista on nyt kyse, eli nyt on toimeentulotukilaista kyse.

Ensimmäinen varapuhemies: Kyllä.

Puhuja: Tässä on kaksi asiaa, joita lainsäädännön kautta muutetaan, ja olen ymmärtänyt, että yksimielisesti olemme tätä hyväksymässä, ollaan kakkoskäsittelyssä. Tässä on ennalta ehkäisevän toimeentulotuen kehittämisestä kyse, siitä että kunta myöntää helpommin ennalta ehkäisevää toimeentulotukea kuin aikaisemmin. Laissa on aiemmin sanottu, että kunta voi myöntää ennalta ehkäisevää toimeentulotukea. Nyt lähdetään siitä, että kunta myöntää, ja on arvioitu, että se nelinkertaistaisi kuntien ennalta ehkäisevät toimeentulotukimenot.

Toinen asia, mihin tässä halutaan lainsäädännön kautta vaikuttaa, on se, että toimeentulotukea myönnetään viivytyksettä. Kun tätä asiaa käsiteltiin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, mietinnössä otettiin kantaa viivytyksettä-sanaan niin, että tämä olisi Tato-ohjelman mukainen, noin 7 vuorokautta, mutta tietenkin tilanteet vaihtelevat ja on akuutteja toimeentulotukiasiakkaita. Joittenkuitten kohdalla taas, jotka ovat niin sanottuja paperiasiakkaita, voi olla, että systeemit toimivat aivan eri tavalla, että 7 vuorokauttaakaan ei ole kohdallaan. Tämä oli ohjeellinen esitys, mikä tähän pontena otettiin.

Toinen ponsi koski sitä, että paluumuuttajien kohdalla pitäisi päästä siihen järjestelmään, että toimeentulotuen kautta ei ihmisten eläkemarkkoja makseta vaan tulisi paluumuuttajille kansaneläkejärjestelmä.

Kolmas ponsi koski terveydenhuollon maksukattoa. Tällä hetkellä tilanne on se, että terveydenhuollon maksukattoon ei hyväksytty toimeentulotuella maksettuja terveydenhuoltokuluja. Pontena esitetään, että myös toimeentulotuen menot hyväksyttäisiin tähän maksukattoon.

Olen erittäin hämmästynyt siitä, että kerran kun toimeentulotukiasia on eduskunnan käsittelyssä, taas kerran tämä yritetään vesittää sillä, että puhutaan aivan muista asioista. Yleensä on niin, että kun toimeentulotukiasioita käsitellään, ne ovat siihen aikaan yöstä, että ei ole juuri ketään paikalla, mutta tänään oli paljon ihmisiä paikalla ja me puhumme eläkeasioista. Eläkeläiset tosiaankin, jotka saavat toimeentulotukea, ovat aika pieni marginaaliryhmä.

²⁴ **Marjaana Koskinen /sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ilmeisesti tässä kohtaa voi puhua vaikka koiraverosta, koska tämä on niin laaja keskustelu. Toivon, että puhemies pikkuisen katsoisi,

Tosiaan ongelma on siinä, että toimeentulotukiasiakkaat ovat nuorentuneet, Turussa noin 30 prosenttia toimeentulotukiasiakkaista on nuoria, 25-vuotiaita, ja ongelma on se, että opintososiaaliset tukijärjestelmät eivät toimi. Tänäpäin Turun kaupungin sosiaalityöntekijät ovat kertoneet, että on 18-vuotiaita lukiota käyviä nuoria, jotka ovat vanhempien luota muuttaneet pois ja tarvitsevat toimeentulotukea, ja lakipykälien kautta toimeentulotukea pitää myöntää. Meidän pitäisi opintososiaalisia etuuksia muuttaa, jotta me saisimme vähemmän toimeentulotukiasiakkaita.

Toinen suuri kysymys, johon on otettu lausuntona kantaa sosiaali- ja terveystalokunnassa, on se, että ensisijaiset etuudet eivät ole riittäviä. Siinä pitäisi katsoa sitä, että lähettäisiin työmarkkinatuen, perustyöttömyysturvan, sairauspäivärahan kohdalla joko muuttamaan verotusta tai korottamaan etuuksia, niin ettei tarvitse hakea toimeentulotukea. Olen todella kiukkuinen siitä, että tässä kohtaa käydään tämän tyyppistä keskustelua, niin laajasti sallitaan tämä keskustelu.

²⁵ **Anne Huotari /vas:** Arvoisa puhemies! Todellekin täällä puhutaan toimeentulotukilaista, vaikka alussa saattoi ihan muuta kuvitella, mutta politiikka on aina politiikkaa ja se tässä talossa tietysti pitää myös sallia tavallaan. Kuitenkin toivoisin aina, että pysyttäisiin suurin piirtein asiassa. Sen verran asiaa tietysti tässä äskeisessä eläkekeskustelussakin oli, että tottahan toimeentulotukiasiakkaina on myös eläkeläisiä, erityisesti silloin, kun heillä on suuret sairauskustannukset. Mutta muutoin eläketulovähennys auttaa kaikkien pienituloisimpia eläkeläisiä verrattuina esimerkiksi työttömiin tai minimiäitiyspäivärahalla oleviin tai moniin muihin sellaisiin ryhmiin, opiskelijoihin, jotka maksavat veroa hyvinkin pienistä tuloista. Siinä mielessä viimeaikaiset toimet sosiaali- ja terveystalokunnassa ovat olleet oikein hyviä, että on päästy sellaisiin ponsiehdotuksiin, joissa on ehdotettu hallitukselle, että joko näitten veroratkaisujen kautta tai ensisijaisia etuuksia korottamalla päästäisiin siihen, ettei ihmisten tarvitsisi hakeutua toimeentulotukiasiakkaiksi. Siihen myös tämä laki, jota nyt olemme käsittelemässä, pyrkii eli ehkäisevän tuen käyttö. Siinä on tarkoitus, että henkilöt pystyisivät osallistumaan paremmin aktiivitoimenpiteisiin, lähtemään työhön ja työharjoitteluun, kun heille voidaan maksaa ennalta ehkäisevää toimeentulotukea.

Siinä mielessä tämä lakiesitys on hyvä, ja tähän sisältyy kolme hyvää ponsiehdotusta, jotka äsken ed. Marjaana Koskinen esittelikin. Erityisen tärkeänä pidän toimeentulotuen käsittelyaikakysymystä, josta hyvin laajasti puhuimme lähetekeskustelussa ja joka joillakin paikkakunnilla on ollut todella suuri ongelma. Jopa 12 viikon jonotusjaksoja on voinut olla toimeentulotukiasiakkailta. Olen perännyt sitä, toimivatko tällaisissa tilanteissa, joissa jonot syntyvät erityisesti keväällä, kun opiskelijat joutuvat tulemaan toimeentulotukiasiakkaiksi, kansalaisen perusoikeudet, kun joutuu odottamaan kovinkin pitkään toimeentulotukipäästöä.

Opiskelijoiden tilanne on siinä mielessä hankala, että kun heille ei makseta asumislisää eikä opintotukea kesäajalta, mikäli heillä ei ole mahdollisuus saada kesäopintoja tai kesätyötä, niin he joutuvat lähes välttämättä menemään toimeentulotukiasiakkaiksi. Mielestäni ei ole oikein opettaa nuorille toimeentulotukiasiakkuutta sen vuoksi, että emme ole hoitaneet näitä ensisijaisia etuuksia kuntoon.

Toinen tällainen ensisijainen etuus, josta ei kovin paljon täällä ole aikaisemmin puhuttu, on minimiäitiyspäiväraha, joka on todella pieni eli 60 markkaa päivää kohti. Se on yli puolet pienempi kuin minimityöttömyyspäiväraha eli työmarkkinatuki. Tässä toivoisin, että kun äitiyspäivärahalla kuitenkin aina tulee ylimääräisiä kustannuksia lapsen syntymän johdosta ja sairaalamaksuja, hallitus ymmärtäisi nyt nämä viestit, joita sosiaalivaliokunnasta on tullut, ja korottaisi ihan väestöpoliittisistakin syistä äitiyspäivärahaa. Tilannehan on johtanut siihen, että ensisynnyttäjien keski-ikä on jo 28—29 vuotta, kun nuoret haluavat ensin opiskella ja sitten vielä hakea vakituksemmän työpaikan, jotta saisivat ansiosidonnaisen äitiyspäivärahan. Tämä ei voi olla väestöpoliittisesti ihan oikea linjaus, varsinkin kun hyvin tiedämme, että monet näistä nuorista joutuvat aluksi olemaan pätkätöissä.

Yksi erityisryhmä ovat vielä alle 25-vuotiaat nuoret, jotka eivät ole saaneet opiskelupaikkaa esimerkiksi yliopistossa ja jotka eivät ole hakeutuneet esimerkiksi ammattikorkeakouluun väli vuoden ajaksi. Tästä asiastahan keskusteltiin työmarkkinatukilain muutoksen yhteydessä paljon. Silloin epäiltiin, että näin siinä saattaa käydä, että nämä henkilöt joutuvat sitten toimeentulotukiasiakkaiksi. Kuten sosiaalityöntekijät ovat viestittäneet tänään ja aikaisemminkin, on todel-

la huono asia se, että he joutuvat käyttämään aikaa niihin henkilöihin, jotka eivät ole sosiaalityön tarpeessa. Tämä aika on sitten pois niiltä syrjäytyneiltä nuorilta ja muilta asiakkailta, jotka olisivat todellisen sosiaalityön tarpeessa.

Yksi ongelma, jota tämän lain käsittelyn yhteydessä ei kovinkaan paljon ole otettu esille toimeentulotuessa, mutta joka on tullut esille viime aikoina, josta erityisesti on ollut yhteydenottoja, on se, paljonko toimeentulotukiasiakkaalla saa olla tilillä rahaa, siis käytettävissä olevia varoja. Esimerkiksi jos hän haluaa ostaa pesukoneen tai jonkin muun isomman kodinkoneen, se on pakko säästää toimeentulotuesta. Tämä vaihtelee hyvin paljon eri paikkakunnilla. Toisilla paikkakunnilla tilillä saa olla satanen, toisilla 2 000. Toivoisin, että tämä viesti myös menee perille tämän puheenvuoron kautta.

Ensimmäinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

3) Hallituksen esitys laiksi kirjastolain 12 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys HE 125/2000 vp

Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 7/2000 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 7. Ensin käydään asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen otetaan lakiehdotus yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

¹ **Matti Saarinen /sd:** Arvoisa rouva puhemies! Valiokunta linjaa tätä asiaa ihan onnistuneesti. Todettakoon, että kirjastotoimesta on tullut ylimääräinen edunsaaja veikkausvoittovarojen jaon piiriin. Siitä on tullut edunsaaja niin mitavassa määrin, että sen osuus noin 2 miljardin markan voittovaroista on peräti luokkaa 500 miljoonaa markkaa. Tämä on ollut hyväksyttävää niissä poikkeusolosuhteissa, kun valtio velkaantui ja valtiontalous oli suurissa vaikeuksissa. Saman ovat todenneet Valtiontilintarkastajat lausunnossaan, mutta samaiset tilintarkastajat ovat myöskin huomauttaneet ja muistuttaneet siitä, että tällainen menettely on ollut mahdollista ja hyväksyttävää vain poikkeuksellisissa olosuh-

teissa. Nyt, kuten kaikki tiedämme, valtiontalous on ihan erilaisessa asennossa: budjetit ovat ylijäämäisiä, velkaa lyhennetään. Ei ole enää perusteita sille, että kirjastojen valtionosuudet rahoitetaan Veikkauksen voittovaroista. Nehän on säädöspohjaisesti edellytetty kohdistettaviksi tieteen, taiteen, nuorisotyön ja liikuntakasvatuksen suunnille. Tämän vuoksi linjaukset, joita valiokunta mietinnössään tekee, ovat erinomaisen oikean suuntaisia.

Tässä yhteydessä huomauttaisin myös siitä, millä tavalla hallitus on valmistellut ensi vuoden budjettiesitystä. Me kansanedustajat eduskuntana päätimme viime joulukuussa, että rahoitusrakenne muutetaan ja korjataan sillä tavalla, että kirjastojen todella tärkeät valtionosuudet siirtyvät budjettirahoituksen piiriin, siis verovaroilla rahoitettaviksi, ja otimme ensimmäisen askeleen sillä tavalla, että päätimme periaatteesta ja toiseksi siirsimme pienen summan rahaa, muistaakseni 20 miljoonaa markkaa, kirjastojen valtionosuuksista nuorisotyön ja liikunnan hyväksi, ja vastaava summa hyvitetiin kirjastoille sitten yleisistä budjettivaroista.

Nyt hallitus ei ole ensi vuoden budjettiesitystä tehdessään ottanut mitenkään huomioon eduskunnan viime joulukuista tahtoa, ei sen paremmin myöskään Valtiontilintarkastajien varsin perusteltua ja asiallista muistutusta, vaan on toiminut pikemminkin päinvastoin, eli kun Veikkaus Oy:lle on arvioitu entistäkin korkeammat voittotavoitteet, niin siitäkin osuudesta edelleen on haluttu hallituksen taholta rahoittaa kirjastotointa. Tämä on väärän suuntaista toimintaa, ja toivon ja uskon siihen, että eduskunta pitää kiinni omista periaatteistaan ja että tämän syksyn budjettikäsittelyn aikana voidaan löytää sellainen konsensus eduskunnasta, että voimme jatkaa eduskuntana sillä tiellä, jolle lähdimme viime joulukuussa.

Etten tulisi väärinymmärretyksi, korostan sitä, että kirjastotoimen tarpeet tulee resursoida riittävästi. Sielläkin on laman jälkeen tietynlaista niin henkistä kuin fyysistäkin velkaa. Näitä asioita ei saa laittaa vastakkain, vaan kysymys on vain rahoitusrakenteesta ja resurssista. Tämä rakenne on poikkeusoloihin tehty, ja nyt siitä pitää luopua vaiheittain ja palata normaaliin rytmiin.

² **Lauri Oinonen /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys kirjastolain 12 §:n muuttamisesta ja sivistysvaliokunnan mietintö n:o 7/2000 ovat nyt meillä esil-

lä. Aivan kuten ed. Saarinen toi esille, on aivan perusteltua pyrkiä siihen, mitä eduskunta on aiemmin asiasta lausunut ja mitä Valtiontilintarkastajat ovat tuoneet esille, että kirjastotoimi kustannetaan yhteiskunnan rahoituksesta. Tässä tulee nimenomaan pitää huoli siitä, että kunnilla on riittävät voimavarat huolehtia siitä, että kirjastotoimi kautta maan voi palvella niitä tarkoituksia, joita sillä on yleisen sivistystyön kannalta.

Kotipaikkakunnallani Keuruulla on panostettu erittäin esimerkillisesti ja rohkeasti kirjastotoimeen. On rakennettu uusi upea kirjastotalo ja vielä kirjastotalon pihalle on saatu lahjoituksena hirviveistos. Siellä on tehty kaupungin toimesta panostusta sivistyssektorille. Mutta nämä ovat osaltaan myös kunnallistalouden menoeriä, ja on pidettävä huoli, että valtionosuudet, jotka ovat voimakkaasti 90-luvulla pienentyneet, todella tulevat niin suuriksi, että kunnat voivat vastata kaikkialla maassa tästä tärkeästä sivistystoimen sektorista.

Täällä on usein tuotu esille se, että tietoliikenne ja tietoyhteydet, joita nykyaikana opiskelijat ja nuoret paljon joutuvat käyttämään, ovat Suomessa kansainvälisesti verrattuna käyttäjilleen kalliita. Kirjastojen tarkoitus on ollut tarjota tasa-arvoisesti kaikille kansalaisille, niin nuorille kuin keski-ikäisille ja vanhuksillekin ja erityisesti opiskelijoille, tiedonsaantimahdollisuudet.

Nyt kun on aika paljon siirrytty sähköisesti saatavaan tietoon, jota nimenomaan opiskelijat ja nykynuoret käyttävät, tästä tulee aina tietty määrä kuluja. Se ei ole käyttäjälleen ilmaista. Meidän pitäisi päästä siihen, että nykyisessä tietoliikenne- ja viestintäyhteiskunnassa opiskelijat voivat saada edes kirjastojen kautta nykyajan tiedot, joita tänä aikana voi käytännössä saada kaikkialta maailmasta miltei rajattomasti, että ne voidaan saada ilmaiseksi kaikkialle. Kun tässä vastuu toteutuksesta on juuri kunnilla, silloin on tärkeää, että kunnat saavat riittävät voimavarat kaikkialla maassa.

Arvoisa rouva puhemies! On aivan totta, kuten ed. Saarinen toi esille, että se, että veikkausvoittovaroja käytettiin tähän yhteiskunnan mielistäni perustarpeen, kirjastotoimen, tyydyttämiseen, oli poikkeuksellista. Kun ajat ovat muuttuneet, toivon, että tässä asiassa saadaan korjausta aikaan.

Yleiskeskustelu päättyy.

Yksityiskohtainen käsittely:

Lakiehdotuksen sisältö hyväksytään keskustelutta mietinnön mukaisena.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyy.

4) Hallituksen esitys laiksi taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 126/2000 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 8/2000 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 8. Ensin käydään asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen otetaan lakiehdotus yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtainen käsittely:

Lakiehdotuksen sisältö hyväksytään keskustelutta mietinnön mukaisena.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyy.

5) Hallituksen esitys laiksi eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 127/2000 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 9/2000 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 9. Ensin käydään asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen otetaan lakiehdotus yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtainen käsittely:

Lakiehdotuksen sisältö hyväksytään keskustelutta mietinnön mukaisena.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyy.

6) Hallituksen esitys laiksi kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulo säännöksen muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 128/2000 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 10/2000 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 10. Ensin käydään asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen otetaan lakiehdotus yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtainen käsittely:

Lakiehdotuksen sisältö hyväksytään keskustelutta mietinnön mukaisena.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyy.

7) Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus toiminnastaan vuonna 1999

Lähetekeskustelu
Kertomus K 12/2000 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 7) asia.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio
